

JACQUES FATALISTUL

de Diderot

„Bateleurs-2000“ este o companie de teatru pariziană creată în 1973, după un mare succes raportat la Festivalul Marais cu un spectacol realizat după „Le Roman de Renart“, de către regizorul, actorul și animatorul trupei, Gérard Maro. În România, trupa pariziană a prezentat un spectacol cu *Jacques Fatalistul* de Diderot (adaptare de Francis Huster de la Comedia Franceză), al cărui titlu exact este *Les Amours de Jacques Le Fataliste*. Subtilitatea scenariului ar rezulta din faptul că sensul seriei nesfârșite de întâmplări amoroase cu care Jacques îl amuză pe stăpînul său are o adresă socială privind egalitatea naturală dintre stăpîn și serv, idee în deplin consens cu convingerile iluministe. În regia lui Gérard Maro, demonstrația se obține prin echivocul ipostazelor de stăpîn și slugă, mai accentuate la începutul și la sfârșitul spectacolului, fin subliniate pe parcurs: prin transferul de la stăpîn la servitor, al unor stări naturale, ca suferința, foamea, dragostea, se relevă tot ațtea situații care susțin ideea de egalitate naturală. Determinismul care ar sta la baza tuturor actelor și reacțiilor umane constituie miezul filozofic al parabolii, și, în subsidiar, determinismul ca lege a universului devine argumentul egalității naturale, altă lege a firii. Cei doi eroi ai spectacolului străbat un itinerar peripatetic, desfășurînd argumente și contra-argumente, într-o cascadă de paradoxuri,

bons-mots și sentințe pline de vervă și de spirit. În cea mai bună tradiție iluministă, ei se află în mijlocul naturii — un izvor care susură prea insistențios în difuzoare stă măturie — și drumul lor este pretextul unui dialog, în care demonstrația filozofică și cea socială merg mină în mină. Sensul filozofic, surprinzător încorporat în aceste întâmplări-parabolă, derivă, firește, din decupajul ingenios și captivant al lui Francis Huster, dar și din accentele puse de Gérard Maro pe unele secvențe. Într-un spectacol a cărui particularitate stilistică ar fi gustul retro, dacă nu cumva poate fi vorba și de o intenționată corespondență între stilul spectacolului și timpul operei scrise, de o subtilă adaptare a stilului regizoral la epoca textului, remarcăm prin energia expresivă mai ales scena finală. Avem, așadar, de-a face cu un spectacol stil „XVIII-ème siècle“, cu fundaluri de pinză pictată, cu practicabile acoperite cu aceeași pinză vopsită figurînd forme de relief, cu un decor și o recuzită simplificată, redusă la nevoile imediate ale unui teatru ambulant sau, în termeni moderni, ale unui teatru de *turneu*. Ceea ce și este, în fond, „Bateleurs-2000“. Cu totul remarcabili ni s-au părut cei doi actori, susținătorii reprezentației: Bernard Bertreimeux, un Jacques sculptor, plin de vervă, cu o dicție elegantă (poate prea răspicată, din prejudecata dificultăților de adaptare la un public străin), inteligent și seducător, care își găsește un partener și o sursă de echilibru în tipul sobru, ironic, cu morgă aristocratică, pe care îl compune Gérard Maro. O trupă însuflețită care slujește teatrul ca artă și cultura ca idee, prin montarea (pentru prima dată după cite știm) a celebrei lucrări filozofice a lui Diderot.

Mircea GHIULESCU

TEATRUL DE ANIMAȚIE DIN SETUBAL

■ TREI BEȚE DE CHIBRIT

de Teresa Rita

■ TU NU CUNOȘTI MUZICA?

de Robert Abirached

Iniințat acum cinci ani, Teatrul de animație Setúbal din Portugalia este prima trupă portugheză care poposește pe me-leagurile noastre.

În schimb prietenesc de experiență și de spectacole cu echipa Teatrului Giulești, mica trupă din Setúbal — compusă din 20 de membri (16 actori și 4 tehnicieni) — a oferit la București (după ce în prealabil jucase la Galați, la Sibiu și la Mediaș) două spectacole: *Trei bețe de chibrit* de Teresa Rita și *Tu nu cunoști muzica?* de Robert Abirached.

Scrise în formule stilistice diferite, cele două piese exprimă aceeași atitudine: denunțarea racilelor sistemului capitalist, afirmarea ideii de libertate, de trezire și de emancipare a conștiinței, incitarea la luptă pentru apărarea demnității omului.

Plasată într-o închisoare, acțiunea piesei într-un act *Trei bețe de chibrit* dezvoltă, printr-un tensionat dialog între doi deținuți, nevoia de comunicare și de solidaritate. Interpretat admirabil, în manieră

clownescă, cu mult pitoresc și autenticitate, cu fior dramatic, de Carlos Rodrigues, chipul tinărului țăran închis pe nedrept a dobândit valoare de simbol.

Același talentat și interesant actor Carlos Rodrigues a cucerit meritate aplauze și pentru excelenta interpretare a rolului principal (Chocolate) din spectacolul *Tu nu cunoști muzica?* Pus în scenă de Clara Rocha și de Carlos César (interpretând, fiecare, și cite două roluri), spectacolul, conceput ca un circ popular, cu improvizații comice „la vedere”, a creat condiții de afirmare și celorlalți actori: Alexandre Sousa (Basilio), Asdrúbal Teles Pereira (Emilio, Aurora), Gil António (Zébolão), João Manuel (Patricio, Cineasta).

Am cunoscut, așadar, prin intermediul a două spectacole modeste, dar cu adânci semnificații politice și sociale, profilul unei trupe reprezentative pentru actuala mișcare teatrală din Portugalia. O echipă de entuziaști, condusă de nu mai puțin

entuziastul animator Carlos César, aflată la început de drum, care nu are încă o sală și care abia acum încearcă să-și formeze un public, improvizându-și, acolo unde se află, spațiul de joc — în stradă, în piețe, în săli minuscule. În aceste condiții dificile, trupa joacă piese importante, de autori autohtoni și (în colaborare cu alte trupe de amatori) din marele repertoriu universal: *Măsură pentru măsură* de Shakespeare, *Biedermann și incendiarii* de Max Frisch, *Jocul dragostei și-al întâmplării* de Marivaux, *Tartuffe* de Molière, *Amoor*, *Dactilografii* și *Tigrul* de Schöngal, scrieri de August Strindberg, de Bertolt Brecht.

Pentru a stringe legăturile cu mișcarea teatrală din alte țări, Teatrul din Setúbal găzduiește, de la înființare, un Festival internațional, la care a participat, din România, Teatrul Giulești.

Valeria DUCEA

TEATRUL DE STAT „JULIUSZ OSTERWA” DIN LUBLIN

RESPINGEREA SOLILOR GRECI

de Jan Kochanowski

Schimbul cultural, devenit tradițional, dintre județul Iași și voievodatul Lublin, turneul comun întreprins recent la București de colectivele teatrelor „Vasile Alecsandri” și „Juliusz Osterwa” ne-au oferit prilejul de a cunoaște o pagină esențială a dramaturgiei poloneze: *Respingerea solilor greci* de Jan Kochanowski, prima piesă scrisă în limba națională, în anul 1578.

Cu un subiect inspirat din poemele homerice, textul poetului renaștivist folosește tema și personajele legendei pentru a exprima ideile ale epocii sale, gânduri și năzuințe ale poporului său. Pe un ton însuflețit, cu un patos al sentimentelor și al convingerilor, nu al frazelor literare, Kochanowski vorbește despre demnitatea națională și umană, despre dreptate și împilare, despre nevoia de libertate și adevăr. După patru secole, tragedia își păstrează nealterată prospețimea, forța de a emoționa, izvorite din sinceritatea deplină a replicii, din credința fierbinte în adevărul adânc al

ideilor exprimate, din înălțimea idealului apărât.

Spectacolul pus în scenă de Jerzy Rakowiecki a fost gândit ca o pledoarie convingătoare, expresivă, pentru ideile tragediei, nu ca o ilustrare a conflictului. Costume neutre (scenografia: Liliana Jankowska), doar cu accesorii ce sugerează locul și momentul acțiunii, decoruri simple, marcând mai curând un spațiu de joc decât un spațiu geografic, o compunere atentă a imaginii, cu permanenta echilibrare a gestului și a mișcării, a luminii și a grupării actorilor în scenă. Delinitorii pentru montare ni s-au părut simțul armoniei, cîntărirea și plăsarea atentă a accentelor dramatice, gustul pentru simplitate, o simplitate statuară și foarte sugestivă, ce caracterizează în egală măsură rostirea, atitudinile și plastica mișcării.

Din punct de vedere al interpretării, spectacolul se impune printr-un joc omogen, compact, în care momentele de relief artistic nu sînt exercitii de virtuozitate, solo-uri, ci se încadrează perfect în imaginea de ansamblu. Nu vom analiza de aceea, fiecare rol în parte, ci vom sublinia doar profesionalismul, calitățile și disciplina artistică ale întregului colectiv, compus din: Andrzej Rzechowski, Henryk Sobiechart, Nina Skoluba, Zofia Stefanska, Piotr Wysocki, Jan' Wojciech Krzyszczak, Roman Kruczkowski, Zyta Polomska, Waldemar Starczynski, Maria Kaczkowska, Maria Karchowska, Grazyna Klodnicka, Maria Szczechowna, Anna Toronczyk, Ludwik Paczynski, Ryszard Kolaszynski, Jerzy Turowicz, Tadeusz Kuduk, Maciej Polaski, Henryk Gonda.

Cristina DUMITRESCU